Skorzewskiego R. Praktyczny sposób korzystnego hodowania owiec.

Darował J. Mickiewicz

Praktyczny Sposób
korzystnego chodowania Owiec

Tłomaczenie wolne z niemieckiego

przez

R. SKORZEWSKIEGO

b. Prezesa Tow: rolniczego Gniezn:
w W. X. Poznańskiem
Członka różnych Towarzyst uczonych.

1838.

w Poznaniu Nakładem E. A. Simona.

Praktyczny Sposób korzystnego chodowania Owiec.

Urządzenie Owczarni.

a. Powinna być dostateczna przestrzeń w Owczarni, to jest dla każdej Owcy 10. Stop, a dla Jagnięcia 8. Stop kwadratowych miejsca.

b. W scianach zewnętrznych pomiędzy Belkami powinny być otwory aby swieże powietrze dochodziło, także powinny być otwory czyli dziury naprzeciw stojącym oknom – niemniej umiescić potrzeba wielkie drzwi z strony południowej, aby słonce dochodzić mogło.

c, Założyć potrzeba takie pieniki, aby pasza nieginęła, i wełna na Owcach ile możności czystą została.

d, Na Owczarni zwieść się mająca pasza powinna być sucha i nie zepsuta, przy tem aby takową od Wilgoci przez Dach dochodzącej, niemniej i od Wilgoci przez parowanie gnoju od dołu pochodzącej w stanie suchym utrzymać, jest następująco potrzebne.

Powinny być schody zewnątrz Owczarni, wrazie zaś gdyby nie było stosownie, potrzeba schody wewnątrz Owczarni założyć, które po obudwoch stronach zamiast poręczy od dołu do wierzchu z desek na fugę składane być powinny, fugi mechem upakować i łatami przymocować, żeby zgniłe powietrze pochodzące z parowania gnoju od dołu nie wchodziło,

to.

lo Do tychże schodów założyć potrzeba dwoje drzwi, jedne u dołu drugie u wierzchu, te na wagi żeby się same przez się zamykały.
A ponieważ przez otwieranie drzwi u schodów zało, żonych zgniłe powietrze się wciska do góry, potrzeba a, by Dymniki u szczytów zawsze otwarte były do wie, trzenia paszy na Owczarni się znajdującej. =
Dla zabespieczenia ognia powinny być Dymniki z kra, ta drucianą opatrzone. Siano cztery stopy od Dachu tak upakować, żeby koło niego nienaruszenie chodzić można, i miejsce było do obłożenia związaną Orłówką, przez co pasza zewszystkiem od wilgoci przez Dach wkradać się mogącej, w stanie suchym i zdrowym dla Owiec utrzymaną zostanie.

Ustanowienie Pastwisk.

a. Na miejscach takowych, gdzie ziemia mokrością na, pełniona, wysusza się przez kopanie rowów i prze, gonie. = gdyż dla nadzwyczajnej mokrości tworzy się nieczysta wegetacya. Nader także jest potrzebnie, gdzie przez podziemny grunt mokrość i woda przejść nie może, aby na pastwiskach i rolach zwyczajne stare przegonice wyorywać i wyrzucać.
b. Podobnie uczynić potrzeba, gdzie Pastwiska Szlamem pokryte, pochodzące z gwałtownych Deszczów, przeto założyć należy stosowne Odchody do Szlamu, aby się Szlam na te miejsca sciągał gdyż zaszlamowane pa, stwiska

stwiska są tak szkodliwe, iż w przeciągu nader krót-
kiego czasu całka Trzoda zatrutą być może.

c, Za pomocą pługa i z przybraniem Owczarzy, którzy
znajomość roślin posiadają, oznaczać czyli oborać na-
leży wszystkie te miejsca gdzie niezdrowe trawy rosną=
przytem starać się jak najmocniej o wygubienie ta-
kowych= Szczególniej takie miejsca wytykać, które nie-
bespieczne niziny zajmują. = Aby zapobiedz grożącym
tym niebespieczeństwom, obsiewać takowe miejsca
mieszaniną, lub inną ugórną zdrową trawą, a to w ta-
kich latach gdzie pastwisko dla Owiec przeznacza się.

d. Obsiewają się także wygony żyznemi trawami, podług
gatunku gruntu.

e, O polepszenie łąk starać się potrzeba, aby znaczny i ży-
zny Zbior siana otrzymać, któryby w stósunku Gospodar-
skim, był dostatecznym na wyzimowanie Owiec.

f Kartofli tyle nasadzić aby oprocz potrzeby do Gorzelni
i innych użytków gospodarskich także i owcom a szcze-
gólnie zimie dodawać można = przytem powiększyć
rozciągłość Zasiewów Grochu i koniczyny, tak dalece,
jak dobroć gruntu i system ekonomiczny dozwala.

g, Założyć potrzeba zdatne pralnie dla Owiec.

Szczegółowe urządzenie Owczarni.

a, Rozłączenie czyli Rozgatunkowanie Owiec na
Oddziały, nie zależy aby podług gatunku i starości, lecz
podług ich naturalnego stanu, ażeby przy danej po-

szy

szy, mocniejsza słabszą nie odpędzała.

b, Oddział słabych Owiec rozgatunkować znowu na Depota czyli Klassy, to jest słabe, cokolwiek lepsze, etc.

c, Ciągle utrzymywać należy te Klassy słabych Owiec, i uważać jeżeli która co raz bardziej biednieje lub pokazuje znaki niechęci jeść, jako też, jeżeli już uleczona, aby ją do Trzody wsadzić.

d, Zupełnie odłączyć i oddalić takie Owce, po których się pokazują znaki zaraźliwej choroby.

e, Wszystkie inne zwierzęta jako to Gołębie, Drobiazg, świnie i psy, również z Owczarni oddalić należy.

f, Oprawienie nieżyjących Owiec na żaden sposób nie należy w Owczarni przedsiębrać, a skórki zdechłych Owiec muszą być w innym budynku zawieszone.

g, Po wypędzeniu Owiec z Owczarni regularnie wyczyszczać Korytka i pieniki, i codziennie po nadaniu pierwszej paszy z słomy, wkrótce poić.

h, Aby punktualnie i jak najściślej zachowywać godziny w zakładaniu paszy podług proporcyi, należy Tablice w Owczarni z napisem gatunku paszy i godzin zawiesić. Z każdego gatunku paszy należy do kocenia Macior i do ostatniej peryody ukończyć się mającej zimowej paszy, zachowywać. Przy odmianach paszy zielonej na suchą, suchej na zieloną, nie powinno raptownie przechodzić, tylko przez mieszanie obydwoch gatunków stopniami postępować.

i, Maciory przed wykoceniem się, powinny być jeden miesiąc lepiej pasione. Że zaś podług mniemania Owczarzy,

rzy, że przez dawanie lepszej paszy Jagnięta u takich Macior większe, przez co trudniejsze wykocenie; nie zasługuje na żaden wzgląd.

e, Nasze domowe zwierzęta, gdy je regularnie paść będziemy przyzwyczajają się, i spokojnemi będą do tego czasu, w któ=rym się zwykła dawać pasza. Przez punktualność zachowaną, uzyskują spoczynek i strawiają pasze jak się należy, co wprawdzie tyle korzystnem się staje jak, by im jeden Obrok więcej dawano. = Najwłaściwiej jest to do rodzaju Zwierząt odżuwających, jako to: Owiec Bydła ro=gatego. = Instykt ten wrodzony tymże zwierzętom, dla czego spokojność do odżuwania mieć powinny, jest nader do polepszenia ich stanu, potrzebne.

k, Dostarczać soli owcom w owczarniach i nie powinno im na takowej zbywać. = W czasie tylko przy ciągłych Dé=szczach można im ująć.

Szczegółowe urządzenie Pastwisk.

a, Owiec nigdy nie wypędzać na pastwiska w cza=sie mgłów i deszczów i gdy rosa na pastwiskach się znajduje, w tenczas dopiero gdy ze wszystkiem obsuszone zostaną. Uważnie i pomału Owce na pole i z pola do Owczarni wpędzać i psami nie szczuć.

b, Suchą paszę potrzeba zawsze zakładać niżeli w pole wypędzone zostaną.

c, Aby zapobiedz chorobom w czasie mokrości i wilgotnego powietrza, potrzeba Owcom mierną ilość Jałowcu i Gor=

czycy

czyny dawać = jednakowoż nie należy ich kilka dni poić

d, Podczas wielkich upałów potrzeba w korytka do pojenia przeznaczone mieszać Koperwas, aby nie tak nagle piły. = Napój takowy tamuje w ich nadzwyczajną cyrkulacyą krwi i pragnienie ustaje.

e, W czasie mokrości pasać na gorzystych gruntach.

f, Podczas suszy na nizinach. = Owczarz powinien się zawsze na tém miejscu znajdować, gdzie Owce zamierzają przechodzić na miejsca Szkodliwe.

g. Szczególniejsza ostrożność przy paszeniu Owiec w Jesieni w stósunku wiosny zachowaną być powinna. = jeżeli jeszcze ten zły zwyczay się znajduje na łąkach w Wiosnie pasać, jest to latwa przyczyna, że Owce zatrute być mogą. –

h, Chronić się od miejsc które nieczystą wegetacyą wydają, z przyczyny wilgoci lub mocnych nawozów.

i, Osobliwie strzedz się potrzeba nagle pasać, gdzie sieją, po gnojone ugory; gdyż na takich bardzo tłuste trawy rosną, które są owcom szkodliwe. –

k, Od miejsc zakurzonych w bliskości dróg, wstrzymywać się od paszenia tak długo, dopokąd przez deszcz opłukane nie zostaną.

l, Szlamem powleczone pastwiska a osobliwie niziny i wygony, są tak niebespieczne, iż wszystkie Owce zatrute, i całka trzoda wypaść może.

m, Na miejsca gdzie kurzcia z zboża i z drzew napadało, nie prędzej na takowe owce wpędzać, dopókąd przez deszcz

spłakane nie zostaną. Gdy zboże i sosnowe drzewo kwitnie, uważać żeby z wiatrem nie zaś pod wiatr owce pędzić.

n, Od Miodunków i trucizn chronić się trzeba.

o, Na wszystkie scierniska na których Zboże bujno i gęsto stało, potrzeba tak długo stare Owce wpędzać dopokąd scierniska należycie wytarte nie zostanie, w tenczas dopiero można Jarłaki wpędzać.

p, Na scierniskach Owsianych, czyli tak zwanem owsisku także nie prędzy pasać, dopokąd mocny mróz powschodzący Owies nie zwarzy, i swoją tłustą soczystość nie zgubi, który dla Owiec jest bardzo szkodliwy, toż samo i na Jęczmieniskach zachować należy.

Stosónkowe Zasady.

a, Nie zależy na tem aby własciciel owczarni, owce swoje tuczył, lecz aby takowe zawsze w miernym stanie utrzymywał. Zimową porą można je przy regularnem paszeniu, w lecie zaś że często trafia się odmiany powietrza, jako to: padania deszczów, przez co słoty, = zaczem trzeba im w owczarniach surzej jakoteż i suchej paszy zakładać. A gdy im pasza regularnie dostarczona będzie, to też i własciciel owiec daleko w większej ilosci wełny spodziewać się może.

b, Organizacya każdej owcy jest tak wodnista i słaba, że rzadko z zapadłej choroby uleczoną być może. Aby

w czesnie

w cześnie zapobiedz chorobom, powinna być każda zdechła owca w przytomności urzędnika gospodarczego objętą czyli oprawioną, aby wywidować i doświadczać, na jaki gatunek choroby zdechła i czyliby przez zaraźliwą chorobę całka trzoda zatrutą być mogła.

c, Najgłówniejszą jest rzeczą przy chodowaniu owiec w wielkiej ilości, gdyż pomimo najściślejszych uwag i baczności łatwo się zdarza, że jedną lub kilka chorowitych owiec wyśledzić nie można.

Przeszedłszy raz przez stajnią lub oborę łatwiej spostrzedz się da, stan każdej sztuki koni lub bydła, gdyż ich mała liczba. Lecz nie tak z owcami, słabe i chorowite ukrywają się w kątach pod ścianami, pod pieńkami, gdzie spoczynku szukają. Zaczem trzeba je z takich zakątków wyszukać i do pienników gdzie założona pasza doprowadzać. Gdy się owce z owczarni i do owczarni wpędzają, należy jak najściślej uważać, aby chorujące i słabe owce poznać i starać się natychmiast o uleczenie takowych.